

Nr 146.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1928 kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa i samband med 1927 års skolreform stående frågor jämte två i ämnet väckta motioner.

(2:dra avd.)

1:o) I en till riksdagen den 16 mars 1928 avlåten, till statsutskottet för förberedande behandling hänvisad proposition angående vissa i samband med 1927 års skolreform stående frågor har Kungl. Maj:t, med åberopande av det vid nämnda proposition fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastik-ärenden för samma dag, under punkt 1 föreslagit riksdagen

dels besluta

att följande befattningshavare vid högre lärarinneseminariet skola från och med den 1 juli 1928 åtnjuta:

manlig adjunkt 4,300 kronor, därav 2,700 kronor lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor, samt dessutom tills vidare hyresbidrag till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

kvinnlig adjunkt 3,600 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

rektor, lektor och adjunkt, utöver honom eller henne tillkommande ordinarie avlöningsförmåner, ett särskilt arvode av 500 kronor;

manlig övningsskollärare 3,400 kronor, därav 2,100 kronor lön och 1,300 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 400 kronor;

kvinnlig övningsskollärare 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

extra och vikarierande manlig ämneslärare arvode å 3,300 kronor, därest han avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunkts-tjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,900 kronor, för år räknat;

* Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

Ändring i gällande bestämmelser om löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet.

[1.]*

extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare arvode å 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

vikarierande ämneslärarinna arvode å 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, arvode å 2,600 kronor, därest hon avlagt de examina och prov som erfordras för behörighet till ämneslärarinnebefattning, eljest 2,400 kronor, för år räknat;

extra eller vikarierande manlig övningsskollärare arvode å 2,800 kronor för år räknat;

extra eller vikarierande kvinnlig övningsskollärare arvode å 2,400 kronor, för år räknat;

att högsta pensionsunderlaget skall vara

för manlig adjunkt 4,000 kronor;

för kvinnlig adjunkt 3,000 kronor;

att övningsskollärarna skola äga delaktighet i statens pensionsanstalt, dels ock medgiva, att Kungl. Maj:t må utfärda de ändringar i gällande bestämmelser rörande löne- och pensionsreglering för lärarpersonalerna vid högre lärarinneseminariet, de allmänna läroverken och folkskoleseminarierna, som må föranledas av nu framställda förslag.

Utredningen återfinnes å sid. 1—7 i åberopade statsrådsprotokoll.

Det nu framlagda förslaget har sin grund i de utav 1927 års riksdag fattade besluten rörande omorganisation av det högre skolväsendet och innebär tillägg till den för lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet gällande löneförfattningen, i syfte dels att införa lönebestämmelser för adjunkt och för extra ämneslärare och ämneslärarinnor samt för lärarna i den folkskola, som enligt riksdagens beslut skall upprättas vid seminariet i samband med indragning av normalskolans lägsta klasser, dels att komplettera lönebestämmelserna för vikarierande ämneslärare och ämneslärarinnor.

Förslaget om löneförmånerna för vikarierande och extra lärare vid högre lärarinneseminariet står i överensstämmelse med de förslag, som för motsvarande personal vid de allmänna läroverken under nästföljande punkt framlagts.

Vidare föreslås, att lärarna vid den folkskola, som skall upprättas i syfte att tjäna som övningsskola för seminariets elever, i löneförfattningen betecknas som övningsskollärare och i löneavseende jämfästas med övningsskollärarna vid statens folkskoleseminarier.

Såsom konsekvenser av förslaget påkallas icke blott jämkningar i nu angivna avseenden i kungörelsen den 22 juli 1918 angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet utan även ändringar i vissa andra avseenden såväl i samma kungörelse som även i de samma dag utfärdade motsvarande kungörelserna rörande lärarpersonalen

vid de allmänna läroverken och folkskoleseminarierna, för att lärarpersonalen vid envar av de olika läroanstalterna skall bliva likställd med motsvarande befattningshavare vid de andra läroanstalterna; exempelvis böra bestämmelser angående tjänsteförening och undervisning vid annan läroanstalt samt rätt till lönetur meddelas beträffande adjunkt och övningsskollärare vid högre lärarinneseminarier, innefattande jämväl rätt att för ålderstillägg tillgodoräkna viss tjänstgöring vid kommunal mellanskola, samt adjunkt vid allmänt läroverk respektive övningsskollärare vid folkskoleseminarium berättigas att för lönetur tillgodoräkna sig motsvarande tjänstgöring såsom ordinarie befattningshavare vid högre lärarinneseminarier etc. Då de bestämmelser, som sålunda skulle bliva erforderliga, givetvis icke borde förete någon avvikelse från de principer, som redan vore av riksdagen godtagna beträffande lärarpersonalen vid nu omförmälda läroanstalter, anser departementschefen det vara tillfyllest att hos riksdagen begära bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda sådana ändringar i gällande villkor och bestämmelser för avlöningsförmånernas åtnjutande, som kunde föranledas av ifrågavarande förslag.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer följaktligen
att riksdagen må

A) besluta

1) att följande befattningshavare vid högre lärarinneseminarier skola från och med den 1 juli 1928 åtnjuta:

manlig adjunkt 4,300 kronor, därav 2,700 kronor lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor samt dessutom tills vidare hyresbidrag till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

kvinnlig adjunkt 3,600 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

rektor, lektor och adjunkt, utöver honom eller henne tillkommande ordinarie avlöningsförmåner, ett särskilt arvode av 500 kronor;

manlig övningsskollärare 3,400 kronor, därav 2,100 kronor lön och 1,300 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 400 kronor;

kvinnlig övningsskollärare 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

extra och vikarierande manlig ämneslärare arvode å 3,300 kronor, därest han avlagt de examina och prov, som er-

fordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,900 kronor, för år räknat;

extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare arvode å 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

vikarierande ämneslärarinna arvode å 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, arvode å 2,600 kronor, därest hon avlagt de examina och prov som erfordras för behörighet till ämneslärarinnebefattning, eljest 2,400 kronor, för år räknat;

extra eller vikarierande manlig övningsskollärare arvode å 2,800 kronor för år räknat;

extra eller vikarierande kvinnlig övningsskollärare arvode å 2,400 kronor, för år räknat;

2) att högsta pensionsunderlaget skall vara för manlig adjunkt 4,000 kronor; för kvinnlig adjunkt 3,000 kronor;

3) att övningsskollärarna skola äga delaktighet i statens pensionsanstalt,

B) medgiva, att Kungl. Maj:t må utfärda de ändringar i gällande bestämmelser rörande löne- och pensionsreglering för lärarpersonalerna vid högre lärarinnese seminariet, de allmänna läroverken och folkskoleseminarierna, som må förändras av bifall till vad under A föreslagits.

Ändring i gällande bestämmelser angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken.

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att *dels* besluta att följande befattningshavare vid de allmänna läroverken skola från och med den 1 juli 1928 i avlöning åtnjuta:

kvinnlig rektor vid högre allmänt läroverk 6,200 kronor, därav 4,200 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför;

kvinnlig rektor vid realskola 5,000 kronor, därav 3,300 kronor lön och 1,700 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför;

ordinarie ämneslärarinna vid allmänt läroverk 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare vid allmänt läroverk arvode av 3,000 kronor, därest lärarinnan avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

[2.]

vikarierande ämneslärarinna vid samläroverk och högre flickläroverk arvode av 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, arvode av 2,600 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till ämneslärarinnebefattning vid dylika skolor, eljest 2,400 kronor, för år räknat;

kvinnlig gymnastiklärare vid samrealskola lön å 1,300 kronor i första, 1,456 kronor i andra, 1,612 kronor i tredje och 1,768 kronor i fjärde avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 4,352 kronor för 32 timmars tjänstgöring i veckan (jfr kungörelse den 16 oktober 1925, nr 421);

kvinnlig musiklärare vid högre allmänt läroverk lön å 1,575 kronor i första, 1,755 kronor i andra, 1,935 kronor i tredje och 2,115 kronor i fjärde avlöningsgraden med en maximiavlöning av 2,538 kronor för 18 timmars tjänstgöring i veckan;

att ordinarie kvinnlig gymnastiklärare vid samrealskola skall vara skyldig att för den fastställda lönen tjänstgöra 13 veckotimmar;

att övningslärare skall för varje veckotimme utöver den mot den ordinarie lönen svarande undervisningstiden åtnjuta ersättning

kvinnlig lärare i musik vid högre allmänt läroverk med 105 kronor i första, 117 kronor i andra, 129 kronor i tredje och 141 kronor i fjärde avlöningsgraden;

kvinnlig lärare i gymnastik vid samrealskola med 100 kronor i första, 112 kronor i andra, 124 kronor i tredje och 136 kronor i fjärde avlöningsgraden;

samt att pensionsunderlaget skall vara

för kvinnlig rektor vid högre allmänt läroverk 4,600 kronor,

för kvinnlig rektor vid realskola 4,000 kronor;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i gällande bestämmelser angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, som må föranledas av nu framställda förslag.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 8—13 i statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts föreliggande förslag föranledes dels av ikraftträdandet av lagen den 22 juni 1923 angående kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag, dels av den utav 1927 års riksdag beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet.

Utskottet har vid prövning av vad från Kungl. Maj:ts sida nu ifrågasatts, ansett sig böra tillstyrka förslaget och får förty hemställa, att riksdagen må

A, besluta

1) att följande befattningshavare vid de allmänna läroverken skola från och med den 1 juli 1928 i avlöning åtnjuta:

kvinnlig rektor vid högre allmänt läroverk 6,200 kronor, därav 4,200 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför;

kvinnlig rektor vid realskola 5,000 kronor, därav 3,300 kronor lön och 1,700 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför;

ordinarie ämneslärarinna vid allmänt läroverk 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare vid allmänt läroverk arvode av 3,000 kronor, därest lärarinnan avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

vikarierande ämneslärarinna vid samläroverk och högre flickläroverk arvode av 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, arvode av 2,600 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till ämneslärarinnebefattning vid dylika skolor, eljest 2,400 kronor, för år räknat;

kvinnlig gymnastiklärare vid samrealskola lön å 1,300 kronor i första, 1,456 kronor i andra, 1,612 kronor i tredje och 1,768 kronor i fjärde avlöningsgraden, med en maxiavlöning av 4,352 kronor för 32 timmars tjänstgöring i veckan (jfr kungörelse den 16 oktober 1925, nr 421);

kvinnlig musiklärare vid högre allmänt läroverk lön å 1,575 kronor i första, 1,755 kronor i andra, 1,935 kronor i tredje och 2,115 kronor i fjärde avlöningsgraden med en maxiavlöning av 2,538 kronor för 18 timmars tjänstgöring i veckan;

2) att ordinarie kvinnlig gymnastiklärare vid samrealskola skall vara skyldig att för den fastställda lönen tjänstgöra 13 veckotimmar;

3) att övningslärare skall för varje veckotimme utöver den mot den ordinarie lönen svarande undervisningstiden åtnjuta ersättning;

kvinnlig lärare i musik vid högre allmänt läroverk med 105 kronor i första, 117 kronor i andra, 129 kronor i tredje och 141 kronor i fjärde avlöningsgraden;

kvinnlig lärare i gymnastik vid samrealskola med 100 kronor i första, 112 kronor i andra, 124 kronor i tredje och 136 kronor i fjärde avlöningsgraden;

4) samt att pensionsunderlaget skall vara
 för kvinnlig rektor vid högre allmänt läroverk 4,600 kronor,
 för kvinnlig rektor vid realskola 4,000 kronor;

B, bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i gällande bestämmelser angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, som må föränledas av bifall till vad under A hemställts.

3:o) Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att tills vidare, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid samläroverk skall tillsättas, besluta, huruvida befattningen skall kungöras ledig såsom adjunktsbefattning eller ämneslärarinnebefattning.

Ang. antalet manliga och kvinnliga lärarbefattningar vid samläroverk.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 14—24 i statsrådsprotokollet.

[3.]

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *J. Bergman* väckt motion (I: 305), däri hemställts att riksdagen måtte, med avslag å punkt 3 i Kungl. Maj:ts proposition nr 231, för sin del besluta, att en ordinarie ämneslärartjänst vid samrealskolor skall förbehållas kvinnlig befattningshavare och att samtliga övriga ordinarie ämneslärartjänster skola vara adjunktsbefattningar;

eller, därest detta ej kan medgivas,

att Kungl. Maj:ts förslag i förevarande punkt måtte på det sätt bifallas, att det åt Kungl. Maj:t givna bemyndigandet får endast provisorisk giltighet och upphör med utgången av budgetåret 1930—1931, samt att riksdagen måtte hemställa hos Kungl. Maj:t om definitivt förslag i ärendet senast till 1931 års lagtima riksdag.

Beträffande de av motionären till stöd för förslaget anförda skäl hänvisar utskottet till motionen.

Departementschefen erinrar, hurusom enligt en i 1927 års riksdags skrivelse angående den nya skolreformen införd översiktstabell skulle, efter det den beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet blivit tillfullo genomförd, antalet adjunkter vid de allmänna läroverken utgöra 918 och antalet ämneslärarinnor vid samma läroverk 320. Vidare erinrar han, att han redan under punkten 139 i åttonde huvudtiteln av årets statsverksproposition givit uttryck åt sin uppfattning, att den sålunda angivna proportionen borde förändras i en för de manliga lärarna mera gynnsam riktning. För en sådan förändring talade ej blott hänsyn till den manliga extralärarkårens befodringsförhållanden utan, på sätt skolöverstyrelsen framhållit, jämväl viktiga pedagogiska skäl. Beträffande sättet för frågans lösning hade skolöverstyrelsen framlagt ett förslag, enligt vilket antalet ämneslärarinnebefattningar och antalet adjunkts-tjänster komme att i förhållande till de av riksdagen gjorda beräkningarna minskas respektive ökas med 84. Det vore möjligt — framhåller departe-

mentschefen — att med detta förslag anvisats den väg, efter vilken frågans slutliga lösning borde sökas. Enligt departementschefens mening borde emellertid frågan om den slutliga proportionen mellan antalet manliga och antalet kvinnliga lärare tills vidare hållas öppen, i avvaktan på de erfarenheter som kunde vinnas vid de nyorganiserade samläroverken. Under tiden borde det ankomma på Kungl. Maj:t att efter prövning i varje särskilt fall bestämma, huruvida för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid samläroverk skulle ledigförklaras såsom adjunktsbefattning och följaktligen stå öppen för såväl manliga som kvinnliga sökande eller om den skulle förbehållas åt kvinnor och således hava karaktär av ämneslärarinnebefattning. Vid avgörandet av dylika frågor borde givetvis tillses, att under alla omständigheter tillgång till minst en ordinarie kvinnlig lärarkraft bereddtes varje läroverk, som vore avsett även för flickor. Genom en dylik anordning skulle en smidig anpassning efter de vid varje läroverk rådande särskilda förhållandena möjliggöras, varjämte densamma skulle vara ägnad att främja den av riksdagen förordade »mjuka övergången» till den nya organisationen.

Den nu föreslagna provisoriska lösningen av den föreliggande frågan förutsätter, framhåller departementschefen, att proportionen mellan antalet manliga och antalet kvinnliga lärare vid de allmänna läroverken kunde komma att bliva en annan än den, för vilken 1927 års riksdag uttalat sig. I fråga om budgetåret 1928—1929 skulle visserligen en dylik ökning av antalet lärarplatser, som skulle vara tillgängliga för såväl manliga som kvinnliga sökande, icke inverka på anslagsbehovet för de allmänna läroverken. I samma mån som manliga lärare utnämndes till innehavare av sådana lärarbefattningar vid samläroverk, som med tillämpning av de utav riksdagen godtagna grunderna kunde anses vara förbehållna kvinnor, komme emellertid en ökning av utgifterna för lärarlöner vid dessa läroverk att föranledas.

Utskottet har intet att erinra mot att Kungl. Maj:t erhåller det nu begärda bemyndigandet, varvid utskottet emellertid förutsätter, att den Kungl. Maj:t sålunda förbehållna prövningsrätten handhaves med all vederbörlig varsamhet, så att i allt fall proportionen mellan antalet manliga och kvinnliga lärare ej må ändras i vidare mån än det av skolöverstyrelsen i ämnet avlåtna, å sid. 21 i statsrådsprotokollet återgivna förslaget innebär. Vidare anser utskottet, att, i likhet med vad i ovanberörda motion alternativt yrkas, det föreslagna bemyndigandet allenast må erhålla provisorisk giltighet till och med utgången av budgetåret 1930—1931.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och herr Bergmans ovanberörda motion (I: 305), bemyndiga Kungl. Maj:t att tills vidare, till och med budgetåret 1930—1931, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärar-

befattning vid samläroverk skall tillsättas, besluta, huruvida befattningen skall kungöras ledig såsom adjunktsbefattning eller ämneslärarinnebefattning.

4:o) Kungl. Maj:t har (punkt 4) föreslagit riksdagen att medgiva, att de extra ordinarie lektorer vid de kommunala gymnasier eller gymnasielinjerna i Eksjö, Eskilstuna, Hudiksvall, Landskrona, Skövde, Södertälje, Uddevalla och Ystad, vilka vid den tidpunkt, då dessa gymnasier börjat eller börja att successivt övertagas av statsverket, i denna sin egenskap tjänstgjort minst 8 terminer i en följd, må, så länge de såsom extra ordinarie lektorer eller vikarier å lektorstjänster hava sin huvudsakliga tjänstgöring förlagd till gymnasiet och till dess att gymnasiet i fråga är i sin helhet förstatligat, åtnjuta de förmåner i fråga om beräkning av tjänste- och lönetursår samt pensionsår m. m., som äro tillförsäkrade de extra ordinarie lärarna vid de allmänna läroverken, samt i den mån deras avlöning övertages av statsverket, erhålla ett arvode, som med 1,000 kronor överstiger det arvodesbelopp, som tillkommer extra lärare vid rikets allmänna läroverk.

Avlöningsförmåner för vissa lärare, som överflyttas från kommunalt gymnasium till allmänt läroverk.

[4.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 24—27 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att de extra ordinarie lektorer vid de kommunala gymnasier eller gymnasielinjerna i Eksjö, Eskilstuna, Hudiksvall, Landskrona, Skövde, Södertälje, Uddevalla och Ystad, vilka vid den tidpunkt, då dessa gymnasier börjat eller börja att successivt övertagas av statsverket, i denna sin egenskap tjänstgjort minst 8 terminer i en följd, må, så länge de såsom extra ordinarie lektorer eller vikarier å lektorstjänster hava sin huvudsakliga tjänstgöring förlagd till gymnasiet och till dess att gymnasiet i fråga är i sin helhet förstatligat, åtnjuta de förmåner i fråga om beräkning av tjänste- och lönetursår samt pensionsår m. m., som äro tillförsäkrade de extra ordinarie lärarna vid de allmänna läroverken, samt, i den mån deras avlöning övertages av statsverket, erhålla ett arvode, som med 1,000 kronor överstiger det arvodesbelopp, som tillkommer extra lärare vid rikets allmänna läroverk.

5:o) Kungl. Maj:t har (punkt 5) föreslagit riksdagen att besluta, att kvinnlig rektor vid läroanstalt, som står under ombildning från kommunal mellanskola till samrealskola, skall åtnjuta, förutom fri bostad eller ersättning

Avlöning åt kvinnlig rektor vid läroanstalt,

som står
under
ombildning
från kommunal
mellanskola till
samrealskola.

[5.]

därför, av statsmedel följande kontanta avlöningsförmåner för år räknat, nämligen: under första läsåret av ombildningen 4,100 kronor, därav 2,700 kronor skola utgöra lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar, under andra läsåret 4,400 kronor, därav 2,900 kronor skola utgöra lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar samt under tredje läsåret 4,700 kronor, därav 3,100 kronor skola utgöra lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 27—28 i statsrådsprotokollet.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer följaktligen,

att riksdagen må besluta, att kvinnlig rektor vid läroanstalt, som står under ombildning från kommunal mellanskola till samrealskola, skall åtnjuta, förutom fri bostad eller ersättning därför, av statsmedel följande kontanta avlöningsförmåner för år räknat, nämligen: under första läsåret av ombildningen 4,100 kronor, därav 2,700 kronor skola utgöra lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar, under andra läsåret 4,400 kronor, därav 2,900 kronor skola utgöra lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar samt under tredje läsåret 4,700 kronor, därav 3,100 kronor skola utgöra lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar.

Rätt för vissa
ämneslära-
rinnor vid
allmänna
läroverk att
för åtnju-
tande av
ålderstillägg
tillgodoräkna
sig tjänst-
göring vid
enskild läro-
anstalt.

[6.]

6:o) Kungl. Maj:t har (punkt 6) föreslagit riksdagen att medgiva, att ämneslärarinna, som blivit entledigad från ämneslärarinnebefattning vid statsunderstödd högre flickskola, emedan skolan till följd av den beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet nedlagts eller inskränkt sin verksamhet, och som i anledning härav på av riksdagen anvisat sätt erhållit ordinarie anställning vid allmänt läroverk, må under en övergångstid av tio år, räknat från och med den 1 juli 1928, av sina tjänstår såsom ämneslärarinna vid högre flickskola tillgodoräkna sig så många lönetursår utöver tre, dock högst tio, att, bortsett från dyrtidstillägg, hennes löneförmåner såsom ämneslärarinna vid allmänt läroverk ej komma att understiga summan av den i gällande författning stadgade kontanta minimiavlönning och den av statsmedel utgående tillfälliga löneförbättring hon uppburit vid frånträandet av sin befattning vid den högre flickskolan.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 28—30 i statsrådsprotokollet.

I sin skrivelse i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av det högre skolväsendet m. m. jämte i ämnet väckta motioner, anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t täcktes verkställa utredning i frågan om rätt för statsanställd lärare att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han kunde hava tjänstgjort som lärare vid statsunderstödd kom-

munal eller enskild läroanstalt, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill sagda utredning kunde giva anledning.

Departementschefen erinrar om, hurusom frågan om rätt för statsanställd lärare att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöring vid statsunderstödd kommunal eller enskild läroanstalt länge stått på dagordningen och att det synts angeläget, att denna fråga snart måtte vinna en slutgiltig lösning. Med hänsyn till frågans omfattande och invecklade natur hade emellertid en fullständig utredning i ämnet icke ännu kunnat förebringas. Något förslag i ärendet i hela dess vidd kunde således ej framläggas för 1928 års riksdag. Denna omständighet anser departementschefen dock ej böra hindra, att redan nu åtgärder vidtoges för att bereda sådana ämneslärarinnor vid statsunderstödda högre flickskolor, som till följd av skolväsendets omorganisation kunde komma att överflyttas till allmänt läroverk, rätt att i viss begränsad omfattning tillgodoräkna sig tjänstgöring vid enskild läroanstalt.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att riksdagen må medgiva, att ämneslärarinna, som blivit entledigad från ämneslärarinnebefattning vid statsunderstödd högre flickskola, emedan skolan till följd av den beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet nedlagts eller inskränkt sin verksamhet, och som i anledning härav på av riksdagen anvisat sätt erhållit ordinarie anställning vid allmänt läroverk, må under en övergångstid av tio år, räknat från och med den 1 juli 1928, av sina tjänstår såsom ämneslärarinna vid högre flickskola tillgodoräkna sig så många lönetursår utöver tre, dock högst tio, att, bortsett från dyrtidstillägg, hennes löneförmåner såsom ämneslärarinna vid allmänt läroverk ej komma att understiga summan av den i gällande författning stadgade kontanta minimiavlöning och den av statsmedel utgående tillfälliga löneförbättring hon uppburit vid frånträdan av sin befattning vid den högre flickskolan.

7:o) I en inom första kammaren av herr *W. Björck* m. fl. väckt motion (I: 304) har hemställts, att riksdagen ville medgiva att adjunktskompetent lärare vid kommunal mellanskola, som vid sådan skolas omorganisation till samrealskola övergår i statstjänst, må för erhållande av ålderstillägg såsom adjunkt enligt Kungl. Maj:ts bestämmande tillgodoräknas så stor del av sin tjänstgöring vid kommunal mellanskola, att övergången i statstjänst icke för honom medför minskning uti de löneförmåner, bostadsersättning, tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg däri inberäknade, vilka han enligt för kommunal mellanskola gällande bestämmelser vid övergångstillfället åt-

Motion ang. rätt för adjunktskompetent lärare vid kommunal mellanskola att vid övergång i statstjänst tillgodoräkna sig viss tjänstgöring.

njutit, ersättning för bostad och bränsle därvid beräknade för manlig lärare till 500 kronor och för kvinnlig lärare till 350 kronor.

Till stöd för sitt förslag hava motionärerna anfört följande:

»Uti riksdagens skrivelse den 2 juni 1927 (nr 262) framhålles (sid. 105), att inom riksdagen rätt någon tvekan, huruvida de i propositionen nr 116 angivna bestämmelserna angående ålderstillägg bland annat vid övergång från kommunal mellanskola, som ombildats till samrealskola, skulle komma att i alla tänkbara fall verka fullt tillfredsställande.

Riksdagen förutsatte emellertid (sid. 105), att, därest i tillämpningen ojämnheter skulle framträda, dessa genom framställning till en kommande riksdag skulle bliva vederbörligen rättade samt att därjämte eventuellt behöfliga supplerande bestämmelser skulle bliva för riksdagen föreslagna. Riksdagen anhöll samtidigt i anslutning till det sålunda anförda (sid. 185), att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning om rätt för statsanställd lärare att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han hade tjänstgjort som lärare vid statsunderstödd kommunal eller enskild läroanstalt samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill sagda utredning kunde giva anledning.

I Kungl. Maj:ts proposition den 16 mars 1928 (nr 231) uttalar emellertid departementschefen, att den i riksdagens nämnda skrivelse begärda utredningen ännu icke kunnat förebringas och att något förslag i ärendet i hela dess vidd icke kunnat föreläggas 1928 års riksdag.

Det måste beklagas, att framställning till riksdagen uteblivit, enär genom förstatligande av vissa mellanskolor redan under loppet av innevarande år fall komma att inträffa, där i statstjänst övergående adjunktskompetenta lärarna lida minskning i sina hittills åtnjutna lagliga löneförmåner. Särskilt torde böra erinras om det förhållandet, att mellanskollärare, vilken intjänat ålderstillägg och först nyligen förvärvat adjunktskompetens genom vunnit provårsutbildning, vid övergång i statstjänst erhåller avlöning i första lönegraden såsom adjunkt. Hade han åter icke innehaft författningens enlig adjunktsbehörighet, skulle han såsom ämneslärare bibehållits vid hittillsvarande löneförmåner. Det synes oss oundgängligt och jämväl överensstämmande med billighetens krav att hithörande förhållanden redan nu provisoriskt regleras på sådant sätt, att vederbörande lärare tillförsäkras åtminstone sina hittillsvarande löneförmåner. Detta synes oss kunna ske i huvudsaklig anslutning till nu gällande ordning på så sätt, att den föregående tjänstgöringen får tillgodoräknas här ifrågavarande lärare i sådan utsträckning, att den faktiska löneminskningen åtminstone väsentligen begränsas. På grund av bostadsförmånens växlande värde å skilda orter lär det knappast vara görligt att generellt åvägbringa full kompensation för löneminskningen, men torde skillnaden dock bliva jämförelsevis obetydlig.»

Utskottet har icke kunnat finna, att ett bifall till motionärernas yrkande skulle föregripa den under nästföregående punkt omnämnda frågan om rätt för statsanställd lärare att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöring vid statsunderstödd kommunal eller enskild läroanstalt. På grund härav och under hänvisning till vad utskottet i ett liknande hänseende på förslag av Kungl. Maj:t under samma punkt tillstyrkt, får utskottet, som icke funnit något att erinra mot det motionsvis väckta förslaget, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att adjunktskompetent lärare vid kommunal mellanskola, som vid sådan skolas omorganisation till samrealskola övergår i statstjänst, må för erhållande av ålderstillägg såsom adjunkt enligt Kungl. Maj:ts bestämmande tillgodoräkna så stor del av sin tjänstgöring vid kommunal mellanskola, att övergången i statstjänst icke för honom medför minskning uti de löneförmåner, bostadsersättning, tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg däri inberäknade, vilka han enligt för kommunal mellanskola gällande bestämmelser vid övergångstillfället åtnjutit, ersättning för bostad och bränsle därvid beräknade för manlig lärare till 500 kronor och för kvinnlig lärare till 350 kronor.

8:o) Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att medgiva, att ämnesläraren vid kommunala mellanskolan i Tranås Johan Sigurd Westerståhl må från och med den dag efter den 30 juni 1929, som av Kungl. Maj:t bestämmes, såsom adjunkt överföras till samrealskolan i Tranås.

J. S. Westerståhls överflyttning såsom adjunkt till samrealskolan i Tranås.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 31—32 i statsrådsprotokollet.

I sin skrivelse angående 1927 års skolreform anmälde riksdagen, att riksdagen beslutit, att de den 1 mars 1927 anställda ordinarie ämneslärarna vid kommunal mellanskola, som ombildades till allmänt läroverk, skulle successivt, i den ordning Kungl. Maj:t bestämde, såsom adjunkter respektive ämneslärarinnor överflyttas till läroverket, med iakttagande av vissa närmare angivna bestämmelser rörande avlöningsförmåner.

Fråga har uppkommit, huruvida nämnda beslut vore tillämpligt på filosofie magistern Johan Sigurd Westerståhl, som den 1 mars 1927 var ordinarie ämneslärare vid kommunala mellanskolan i Eslöv och den 23 maj 1927 utnämnts till ordinarie lärare vid kommunala mellanskolan i Tranås.

Departementschefen anser uppenbart, att riksdagens ifrågavarande beslut icke utan vidare ägde tillämpning å Westerståhl, vilken ej längre innehade anställning vid den skola, där han var ordinarie ämneslärare den 1 mars 1927. Enligt departementschefens mening vore det emellertid rättvist, att Westerståhl måtte förklaras berättigad att överflyttas såsom adjunkt till den samrealskola, som enligt riksdagens beslut skulle från och med den 1 juli 1929 upprättas i Tranås genom successivt övertagande av kommunala mellanskolan därstädes.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer följaktligen,

att riksdagen må medgiva, att ämnesläraren vid kommunala mellanskolan i Tranås Johan Sigurd Westerståhl må

från och med den dag efter den 30 juni 1929, som av Kungl. Maj:t bestämmes, såsom adjunkt överförs till samrealskolan i Tranås.

Stockholm den 18 maj 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, Olof Olsson, J. L. Widell, J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist, E. A. Hallin, C. I. Asplund, J. B. Johansson* i Fredrikslund, *C. Johansson* i Helsingborg, *K. E. Andersson* i Eliantorp, *K. A. W. Björck* och *D. Hansén*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson* i Blädinge, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *E. Kristensson* i Göteborg, *S. Persson* i Fritorp, *P. C. Jonsson* i Eskilstuna och *C. A. Anderson* i Storegården.
